

[Landbrugsministeren]

om at opfylde vandmiljøplanens eller andre handlingsplaners mål. Det er en egentlig debat om, hvilket landbrug og hvilken udvikling inden for landbruget vi ønsker, og hvilke midler vi her kan betjene os af. Jeg er helt enig i, at det ville være ønskeligt, at mange mennesker, gerne flere end vi kender det i dag, kunne finde beskæftigelse i landbruget. Om bedrifterne bliver store eller små, er i sig selv ikke afgørende.

Jeg vil gerne gendrive de udsagn, der ligesom prøver på at pådutte regeringen og måske især mig, at jeg særligt ønsker større brug. Nej, det, jeg ønsker og også mener er både hensigtsmæssigt og rigtigt, er, at den enkelte landmand og den enkelte landmandsfamilie i størst mulig grad får lov til selv at bestemme. Jeg tror ikke på, at det er hensigtsmæssigt med en stram politisk styring af landbruget.

Vil man bevare et familiebrug, vil man bevare heltidsbrugene, er man naturligvis nødt til at stille spørgsmålet om, hvilken bedrift der om 10-15 år vil kunne give en familie eller måske blot et ægtepar nok til en fuld arbejdsdag. Hvilken bedrift vil kunne give en familie en tilstrækkelig indkomst til, at man kan leve af det? Hvor stort et husdyrhold og hvor stort landbrugsareal skal der være til rådighed? Ingen har vel bedret mulighed for at vurdere det end netop familien selv.

Hvis vi så vender os til miljødelen, er ikke mindst den jo blevet kraftigt kritiseret, men det ændrer ikke ved det faktum, at de supplerende instrumenter, som her foreslås, faktisk er de instrumenter, som efter den viden, der er tilgængelig i dag, vil kunne føre til, at vandmiljøplanens mål nås. Det er altså ikke – som nogle af ordførerne har været inde på – blot en udskydelse, blot at sige: Nu lader vi stå til, og så ser vi, hvad der sker. Der er klart præciseret supplerende instrumenter, som skal gennemføres, og som ved deres gennemførelse leder til det ønskede resultat: en halvering af kvælstofudledningen.

Nogle vil så spørge: Hvorfor er der præcis valgt de instrumenter? Hvorfor er der ikke valgt andre? Det kan meget kort beskrives på den måde, at de instrumenter, som her foreslås, er dem, der for det første leder til resultatet og dernæst giver mest miljø pr. krone, således at man får den største effekt i miljømæssig sammenhæng for de ekstra byrder, som landbruget bliver pålagt. Ingen kan vel have som ønske eller

som mål, at det skal gøres dyrest muligt for landbruget at nå det. Det må vel trods alt være en fælles interesse at nå målet og at nå målet inden for en overskuelig årrække.

Men det kan vel ikke være en fejl ved planen, at den angiver instrumenter, der når målet på en for landbruget økonomisk forsvarlig måde. Det må tværtimod være en fordel ved denne plan, at den viser, at det kan lade sig gøre. Selv inden for de snævre økonomiske rammer, som er for landbruget, er det muligt at leve op til målsætningen om halvering, fordi der findes instrumenter, som ikke er mere udgiftskrævende i forhold til den miljøeffekt, de har, end dem, der her foreslås.

Det er da sikkert rigtigt, hvis nogen siger: Jamen kunne vi ikke bære på toppen af det, som foreslås her, og som fører til resultatet, vedtage en afgift på handelsgødning? Hvorfor det ikke er nogen god idé, er jo udførligt beskrevet i den tekniske rapport. Jeg forstod på hr. Løvig Simonsen, at det var svært for ham umiddelbart at forholde sig til det, når det ikke stod klart præciseret også i den rapport, som er afleveret til Folketinget, men i den sammenhæng kan man måske gå ud fra, at også det tekniske baggrundsmateriale for rapporten vil blive behandlet i udvalget.

Ingen skal være i tvivl om, hvis man har ønske om at vedtage en afgift på kunstgødning, at for det første er det husdyrgødningen, som er det største miljømæssige problem, og derfor retter instrumenterne sig også mod det. For det andet ville en sådan afgift for den effekt, den måtte have, være langt, langt mere omkostningskrævende og derfor uhensigtsmæssig at tage i anvendelse i denne sammenhæng.

Der har været nævnt en hel række andre ting, som jeg kort skal berøre. Biogasfællesanlæg har været nævnt. Ja, sådanne fællesanlæg kan medvirke til en hensigtsmæssig håndtering af husdyrgødning, bidrage til løsning af affaldsproblemer og producere miljøvenlig energi. Også det er der redegjort for i den tekniske redegørelse, men biogasfællesanlæg kan inden for en rimelig tidshorisont formentlig kun løse nogle af problemerne. Vi må selvfølgelig også se på, i hvilket omfang det kan bidrage.

Også non food-produktion blev nævnt, herunder også biomasseenergi. Det er klart, at det kan åbne nye afsætningsmuligheder for landbrugsafgrøder og også på nogle områder skaffe